

складання обвинувального акту прокурором, то, відповідно, у досудовому провадженні, навіть якщо воно здійснюється у формі приватного обвинувачення, формально потерпілий не може відмовитися від обвинувачення, яке ще не сформульовано. Безумовно, враховуючи вимоги процесуальної економії у випадку, якщо потерпілий не бажає у цьому випадку продовження кримінального провадження, але при цьому не укладає угоду із підозрюваним, слід, використовуючи процесуальну аналогію, закривати кримінальне провадження на підставі п. 7 ч. 1 ст. 284 КПК, оскільки це провадження не має судової перспективи. Однак, враховуючи вищевикладені змістовні неузгодженості законодавства, слід більш чітко визначити статус потерпілого у провадженні, що здійснюється у формі приватного обвинувачення.

Бобечко Н. Р.

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
доцент кафедри кримінального процесу і криміналістики,
кандидат юридичних наук, доцент*

ПРОВАДЖЕННЯ В СУДІ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ТА КАСАЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ: ЧИ ВІДПОВІДАЄ НАЗВА ГЛАВ 31 ТА 32 КПК УКРАЇНИ ЇХНЬОМУ ЗМІСТУ?

З метою ґрунтовного дослідження правового регулювання, теоретичних і практичних проблем проваджень з оскарження й перевірки судових рішень у вітчизняному кримінальному судочинстві необхідно визначитися із змістом наступних понять: «апеляційне провадження» («касаційне провадження»), «провадження в суді апеляційної інстанції» («провадження в суді касаційної інстанції»), «провадження в апеляційному порядку» («провадження у касаційному порядку»), «перевірка судових рішень в апеляційному порядку» («перевірка судових рішень у касаційному порядку») та «перегляд судових рішень в апеляційному порядку» («перегляд судових рішень у касаційному порядку»).

Апеляційне (касаційне) провадження становлять попередньо-перевірочна (з'ясування суддею-доповідачем питань стосовно відповідності апеляційної або касаційної скарги вимогам щодо її змісту та форми, її подання належним суб'єктом та на судові рішення, що можуть бути оскаржені в апеляційному чи касаційному порядку, у строки і з підстав, встановлених кримінально-процесуальним законом), організаційно-розпорядча (підготовка до апеляційного чи касаційного розгляду) та контрольно-перевірочна (власне апеляційний або касаційний розгляд) діяльність, регламентовані главами 31 і 32 КПК України.

Поняття «апеляційне провадження», «касаційне провадження», «провадження в суді апеляційної інстанції» (назва глави 31 КПК України) та «провадження в суді касаційної інстанції» (назва глави 32 КПК України) не

є однаковими за змістом та обсягом. Перші з них (апеляційне провадження, касаційне провадження) відображають суть, зміст та особливості даних форм оскарження і перевірки судових рішень, тобто мають суто функціональний аспект. У цьому значенні вони тотожні поняттям «провадження в апеляційному порядку» та «провадження у касаційному порядку». Поняття ж «провадження в суді апеляційної інстанції», «провадження в суді касаційної інстанції» вказують на те, в суді якої ланки системи судів загальної юрисдикції відбувається кримінальне провадження без прив'язки до його виду та процедури, що несе організаційне навантаження. Тобто фактично відтворюється зміст положення ч.2 ст. 7 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 р. відповідно до якого для забезпечення справедливого та неупередженого розгляду справ у розумні строки, встановлені законом, в Україні діють суди першої, апеляційної, касаційної інстанцій і Верховний Суд України. Однак з назв глав 31 і 32 КПК України «Провадження в суді апеляційної інстанції» та «Провадження в суді касаційної інстанції» не цілком зрозуміло, про які форми оскарження й перевірки судових рішень йде мова, оскільки як апеляційне (касаційне) провадження, так і провадження за нововиявленими обставинами можуть відбуватися в суді апеляційної чи касаційної інстанції (чч. 2, 3, 5 ст. 33 КПК України). Звідси вказані терміни повною мірою не можуть розкрити специфіки аналізованих форм оскарження й перевірки судових рішень.

Якщо ж відкинути функціональний та організаційний аспекти категорій, що розглядаються, то з одного боку, поняття «апеляційне провадження» є ширшим від поняття «провадження в суді апеляційної інстанції». Так, відповідно до п.1 ч.1 ст. 395 КПК України апеляційна скарга на судові рішення, ухвалені судом першої інстанції, подається через суд, що ухвалив судові рішення, на який згідно ст. 397 КПК України покладається обов'язок надіслати апеляційні скарги до суду апеляційної інстанції. Апеляційне провадження у цьому випадку розпочинається на основі взаємодії суб'єктів права на апеляційне оскарження та суду першої інстанції, і тільки після цього одержує своє продовження та завершення в апеляційному суді. У зв'язку з цим назва глави 31 «Провадження в суді апеляційної інстанції» КПК України не повністю охоплює її зміст. З іншого боку, аналізовані поняття можуть співпадати. Адже у разі оскарження ухвали слідчого судді, апеляційна скарга згідно п.2 ч.1 ст. 395 КПК України подається безпосередньо до суду апеляційної інстанції, де розпочинається, продовжується та завершується апеляційне провадження. Те саме стосується й порядку касаційного оскарження судових рішень (ч.1 ст. 426 КПК України). Утім, беручи до уваги вищенаведені аргументи, на законодавчому, науковому та практичному рівнях правильніше вживати саме поняття «апеляційне провадження» та «касаційне провадження».

Перевірка судових рішень в апеляційному та касаційному порядку є одним з елементів апеляційного та касаційного провадження, але еле-

ментом центральним, який покликаний дати відповідь по суті апеляційної та касаційної скарги про правосудність (неправосудність) оскарженого судового рішення. Перевірка судових рішень не завжди закінчується застосуванням процесуальних санкцій у вигляді їх скасування або зміни, апеляційний та касаційний суд можуть залишити вирок або ухвалу без змін (п.1 ч.1, п.1 ч. 3 ст. 407, п.1 ч.1 ст. 436 КПК України). Натомість перегляд судових рішень означає їх переоцінку, тобто як нову оцінку висновків суду нижчого рівня, так і нове вирішення питань, що розглядаються при ухваленні таких рішень з метою усунення виявлених судових помилок, що завжди завершується зміною або скасуванням вироку чи ухвали. З огляду на це, видається неточним вживання цього терміну у ряді статей (п.24 ст.3, ст. 24, ч.1 ст. 404, ст. 424, ч.2 ст. 433, ст. ст. 444, 445, 446, 447, 448, 449, ч.1 ст. 450, ч.4 ст. 451, ст. 452, ч.3 ст. 455, чч.1, 4 ст. 459, ст.ст. 460, 461, чч. 1, 2 ст. 462, ст. 463, ч.3 ст. 464, ст.ст. 465, 466. ч.1 ст. 467) і назві розділу V «Судове провадження з перегляду судових рішень» КПК України, а також у роз'ясненнях та рекомендаціях правозастосовних органів (Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про деякі питання порядку здійснення судового провадження з перегляду судових рішень у суді першої інстанції відповідно до Кримінального процесуального кодексу України» від 21 листопада 2012 р., Методичні рекомендації з участі прокурора в судовому провадженні з перегляду судових рішень в апеляційному порядку 2012 р.), оскільки з їх буквального тлумачення можна дійти помилкового висновку, що у кожному випадку оскарження вироку чи ухвали наперед відоме рішення апеляційного та касаційного суду, що немає нічого спільного з правосуддям. Вживанням терміну «перегляд» судових рішень ігнорується й вимога їх стабільності та непохитності. Термін «перевірка судових рішень» є ширшим за обсягом від терміну «перегляд судових рішень» і саме він має одержати відображення у назві та змісті розділу V КПК України.

Лисюк Ю. В.

*Одеський державний університет внутрішніх справ,
начальник відділення юридичного забезпечення,
кандидат юридичних наук, доцент*

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ДОСТУПУ ДО ПРАВОСУДДЯ, ЯК ЗАГАЛЬНОЇ ЗАСАДИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Повага до людини та її законних прав та інтересів надалі стає все актуальнішим та багатогранним явищем у будь-якій державі світу, починаючи з малорозвинених країн аж до великих демократичних економічно потужних країн світу. Для будь-якої держави світу повага, дотримання та захист прав і свобод людини є найважливішим та єдиним джерелом роз-